

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

11 квітня 2019 р.

Київ

№ 35-рк

Про припинення дій,
що містять ознаки порушення
законодавства про захист
від недобросовісної конкуренції

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали дослідження та подання Управління розслідувань недобросовісної конкуренції від 12.02.2019 № 127-01/176-п,

ВСТАНОВИВ:

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

- (1) Порушення, передбачене статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.
- (2) Порушення, вчинене шляхом повідомлення на упаковці насіння соняшнику, зокрема упаковці насіння соняшнику торговельної марки «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ та упаковці насіння соняшнику «ELITNE» смажене, невизначеному колу осіб неправдивих відомостей внаслідок обраного способу їх викладення, а саме зазначення напису «ЕСО», у той час як у виробника – фізичної особи – підприємця Фіцай Юрія Івановича відсутні відповідні підтвердні документи, видані уповноваженими органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної продукції, що може вплинути на наміри споживачів щодо придбання товару цього суб'єкта господарювання.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (3) Відповідачем є фізична особа – підприємець Фіцай Юрій Іванович (далі – ФОП Фіцай Ю.І., Підприємець) (вул. Народна б. 266, с. Ганичі, Тячівський р-н, Закарпатська обл., ідентифікаційний код фізичної особи [конфіденційна інформація]).
- (4) ФОП Фіцай Ю.І. відповідно до інформації, розміщеної в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, зареєстрований 27.06.2001.
- (5) Основним видом господарської діяльності Підприємця, згідно з КВЕД 46.21, є оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин.
- (6) Отже, Підприємець є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ОБСТАВИНИ, ВСТАНОВЛЕНІ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- (7) Під час проведення Закарпатським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділенням) дослідження ринку реалізації насіння соняшнику та гарбуза та дій суб'єктів господарювання з поширення на етикетках (упаковках) продукції написів «Еко», «еко», «Есо»,

«Екологічна», «Екологічно чиста» тощо Відділенням було надіслано вимогу про надання інформації на адресу ФОП Фіцай Ю.І.

- (8) Дорученням Голови Комітету від 11.07.2017 № 13-01/489 зазначені матеріали дослідження передані на розгляд до Комітету.
- (9) За наявною в Комітеті інформацією, ФОП Фіцай Ю.І. здійснює виробництво та реалізацію насіння соняшнику, зокрема насіння соняшнику торговельної марки «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ (далі – ТМ «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ) та насіння соняшнику «ELITNE» смажене (далі разом – Продукція).
- (10) Зовнішнє оформлення етикетки Продукції виробництва ФОП Фіцай Ю.І., зокрема насіння соняшнику ТМ «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ та насіння соняшнику «ELITNE» смажене, має такий вигляд:

- (11) Так, на зворотній стороні упаковки, крім інших написів, міститься такий: «ЕСО».
- (12) У своєму листі від 31.05.2018 б/н (zareєстрований у Відділенні 04.06.2018 за № 57-01/10-02-414) ФОП Фіцай Ю.І. зазначив, що здійснює реалізацію насіння соняшнику з 2005 року; що стосується реалізації Продукції у споживчій упаковці саме з написом «ЕСО», Підприємець повідомив, що реалізація зазначеної продукції розпочалася з 28.03.2016.
- (13) ФОП Фіцай Ю.І. повідомив Відділення про те, що макет упаковки із зображенням «ЕСО» розроблявся власними силами Підприємця і саме Підприємець несе відповідальність за інформацію, розміщену на етикетках Продукції.
- (14) ФОП Фіцай Ю.І. повідомив Відділення, що виробництво споживчої упаковки саме з написом «ЕСО» здійснювало товариство з обмеженою відповідальністю «Профі Пак» згідно з Договором на поставку поліпропіленової продукції від 23.02.2016 № 44 ТД.
- (15) Підприємець зазначив, що здійснює виробництво насіння соняшнику згідно з ТУ У 15.3 – 2469916591. 001:2005, затверджених державним підприємством «Закарпатський регіональний центр стандартизації, метрології та сертифікації».
- (16) ФОП Фіцай Ю.І. зазначив, що зображення «ЕСО» було розміщено на упаковці в рекламних цілях згідно з результатами санітарно-мікробіологічного дослідження, зробленими державною установою «Закарпатський обласний лабораторний центр Міністерства охорони здоров'я України». Копії Протоколів дослідження проб насіння соняшнику з визначенням відповідності наданих зразків установленим критеріям безпеки для здоров'я людини та відсутності ГМО надано.
- (17) ФОП Фіцай Ю.І. не повідомив Відділення про точний регіон розповсюдження Продукції в упаковці з написом «ЕСО» та не виділив обсяг продажу такої продукції із загального обсягу продажу насіння.
- (18) За інформацією Підприємця, обсяги реалізації насіння соняшнику та гарбуза становлять: у 2016 – 57 756 кг на суму 956 102 грн; у 2017 – 45 298 кг на суму 933 213 грн; за період січень-травень 2018 – 20 090 кг на суму 485 603 грн.
- (19) На січень 2019 в Комітеті відсутня інформація щодо припинення використання Підприємцем позначення «ЕСО» на упаковці Продукції.
- (20) З огляду на викладене, Комітетом встановлено, що ФОП Фіцай Ю.І. здійснює реалізацію Продукції з написом «ЕСО» на упаковці з 26.03.2016.

4. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ

- (21) Відповідно до частини сьомої статті 29 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» (далі – Закон) забороняється при маркуванні продукції, яка не відповідає вимогам цього Закону, використовувати позначення з написами

«органічний», «біодинамічний», «біологічний», «екологічний», словами з префіксом «біо» тощо.

(22) Відповідно до пункту 35 Технічного регламенту з екологічного маркування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.05.2011 № 529 (далі – Технічний регламент) (діяв до 17.01.2018), для застосування екологічного маркування суб'єкт господарювання повинен пройти процедуру оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям в органі з екологічного маркування.

(23) Відповідно до зазначеного Технічного регламенту встановлено наступне.

Екологічне маркування – коротко і точно сформульований напис, символ чи зображення, що наноситься на етикетку або пакування продукції чи наводиться у документації на продукцію, технічних бюлетенях, рекламних матеріалах з метою зазначення певної екологічної характеристики продукції, компонента або пакування.

Відповідність продукції встановленим екологічним критеріям підтверджується сертифікатом екологічного маркування.

Екологічна сертифікація – процедура, під час якої визнаний в установленому порядку орган з екологічного маркування документально засвідчує відповідність продукції встановленим екологічним критеріям.

Орган з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям (орган з екологічного маркування) – незалежний від суб'єкта господарювання орган, який у своїй діяльності керується програмою екологічного маркування відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 14024 (ДСТУ ISO 14024 «Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування типу I. Принципи та методи»).

(24) Отже, екологічна сертифікація, зокрема засвідчення відповідності продукції екологічним критеріям, здійснюється визнаним в установленому порядку органом з екологічного маркування. Відсутність належного факту встановлення відповідності продукції, що позиціонується як екологічна, екологічним критеріям є підставою не вважати таку продукцію екологічною.

(25) Відповідно до Технічного регламенту орган з екологічного маркування не може:

- бути розробником, виробником, постачальником, монтажником або прямо залученим до зазначених видів діяльності, а також власником, користувачем, утримувачем продукції, яку він оцінює, крім продукції для власного споживання;

- бути представником суб'єкта господарювання;

- провадити будь-який вид діяльності, що може вплинути на незалежність його експертизи або неупередженість щодо діяльності з екологічної сертифікації, до якої він залучений, зокрема, надання консультаційних послуг або порад суб'єктові господарювання, продукція якого заявлена на сертифікацію.

(26) Для проведення процедури з оцінки відповідності орган з екологічного маркування повинен мати:

- методичку системи управління якістю, відповідно до якої проводиться оцінка відповідності;

- методичку провадження діяльності органу з екологічного маркування, в якій визначаються його завдання, чисельність персоналу, необхідного для проведення процедури з оцінки відповідності, ступінь складності технології виробництва продукції і характер виробничого процесу (партія продукції або продукція, що випускається серіями);

- необхідну матеріально-технічну базу для забезпечення виконання завдань з проведення оцінки відповідності.

- (27) Персонал органу з екологічного маркування повинен мати необхідну освіту, підготовку, досвід у виконанні завдань з проведення оцінки відповідності та навички складання відповідних звітів.
- (28) Відповідно до статті 1 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація органів з оцінки відповідності – засвідчення національним органом України з акредитації того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами, та у разі необхідності будь-яким додатковим вимогам щодо акредитації у відповідних сферах для провадження визначеної діяльності з оцінки відповідності.
- (29) Відповідно до статті 6 Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» акредитація здійснюється національним органом України з акредитації.
- (30) Наказом Міністерства економіки України від 04.01.2002 № 5 було утворено Національне агентство з акредитації України та затверджено Положення про Національне агентство з акредитації України.
- (31) У зв'язку з викладеним, Комітет для з'ясування питання, чи є в Україні органи з екологічного маркування, які уповноважені на проведення екологічної сертифікації, листом від 16.09.2016 № 127-26/09-9800 звернувся до Національного агентства з акредитації України.
- (32) За інформацією, отриманою від Національного агентства з акредитації України, з 16.07.2013 по 26.09.2016 немає жодного акредитованого органу з оцінки відповідності.
- (33) Відповідно до статей 1, 24 і 33 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» визначаються правові та організаційні засади здійснення добровільної оцінки відповідності, зокрема добровільна оцінка відповідності здійснюється органом з оцінки відповідності, що призначається центральним органом виконавчої влади та оцінка відповідності якого здійснюється національним органом України з акредитації. Попередня редакція вказаного Закону, що врегулював аналогічні питання, а саме, Закону України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності», статті 1 та 28, також визначав необхідність призначення та акредитації органу з оцінки відповідності.
- (34) Пункт 3 Технічного регламенту встановлює, що орган з екологічного маркування, що є органом з проведення оцінки відповідності продукції встановленим екологічним критеріям, має бути визнаний в установленому порядку. Відповідно до пункту 1 статті 1 Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» додержання вимог технічного регламенту є обов'язковим та органи з оцінки відповідності, що виконують свої завдання з оцінки відповідності згідно з відповідними технічними регламентами, призначаються центральним органом виконавчої влади.
- (35) За наявною в Комітеті інформацією, в Україні на 2016 рік, коли ФОП Фіцай Ю.І. почав використовувати у своїй господарській діяльності у зображенні на упаковці насіння соняшнику ТМ «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ, насіння соняшнику «ELITNE» смажене напис «ЕСО», були відсутні визначені належним чином та акредитовані органи з оцінки відповідності, що займаються екологічною сертифікацією.
- (36) Окремо зазначаємо, що національний стандарт України ДСТУ ISO 14024:2002 Екологічне маркування 1 типу є документом, який детально прописує принципи та методи, за якими орган з оцінки відповідності має проводити оцінку відповідності продукції на відповідність вимогам екологічних критеріїв. Цей документ не визначає порядку призначення та акредитації органу з оцінки відповідності, оскільки такий порядок визначається Законом України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності» та постановою Кабінету Міністрів України № 529 від 18.05.2011, і потреба в такому нормативно-правовому дублюванні відсутня.
- (37) Також звертаємо увагу на те, що стандартом ISO/IEC 17065:2012 «Вимоги до органів, що сертифікують продукцію, процеси, послуги» встановлено перелік критеріїв для органів

сертифікації (зокрема, вимоги до структури, вимоги до персоналу, вимоги зовнішніх ресурсів, вимоги до процесу оцінювання, аналізування та прийняття рішення щодо сертифікації). Окремо у вступі до цього стандарту зазначено, що його можна використовувати як документ з переліком критеріїв для акредитації або призначення органами державної влади органів сертифікації. Отже, у самих стандартах зазначено про необхідність акредитації та призначення органами державної влади органів з оцінки відповідності.

- (38) Важливим є розуміння принципу добровільної сертифікації. Така сертифікація є добровільною для суб'єкта, який на власний розсуд приймає рішення про те, чи буде він виробляти екологічну продукцію або ж звичайну. У разі якщо він прийняв рішення на користь екологічної продукції і планує наносити відповідне маркування, проходження процедури сертифікації у належно акредитованому й призначеному органі з оцінки відповідності стає для нього обов'язковим. Будь-які посилання на добровільність екологічної сертифікації як аргумент для відсутності імперативних норм для органу з оцінки відповідності, який проводить такі сертифікації, є безпідставними та неаргументованими. Лист Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 11.10.2016, в якому зроблено висновок про відсутність потреби в акредитації органів з оцінки відповідності, що мають намір працювати в добровільній сфері, не є нормативно-правовим актом та не встановлює правових норм, як власне в ньому й зазначено.

5. ВИСНОВКИ КОМІТЕТУ

- (39) Отже, ФОП Фіцай Ю.І. на упаковці своєї Продукції розміщує напис «ЕСО», не маючи сертифікатів, дозвільних документів, які видані уповноваженими на те органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної продукції. Отже, зазначена інформація є неправдивою.
- (40) Обираючи серед аналогічних товарів, пересічний покупець сподівається отримати продукт, що відповідає його потребам, керуючись інформацією, заявленою виробником, зокрема, про те, що зазначений продукт відповідає критеріям екологічного маркування.
- (41) За наявною в Комітеті інформацією, не всі суб'єкти господарювання під час реалізації своєї продукції, зокрема насіння соняшнику, використовують на упаковці своєї продукції такі написи, як «ЕСО», або будь-які інші позначення з написами «ЕСО». Отже, ФОП Фіцай Ю.І. міг отримати неправомірні переваги в конкуренції відносно інших суб'єктів господарювання, які не використовують таке позначення.
- (42) Відповідно до частини першої статті 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання.
- (43) Отже, ФОП Фіцай Ю.І. поширював шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдиві відомості на упаковці насіння соняшнику про споживчі властивості Продукції внаслідок обраного способу їх викладення, а саме, з використанням в оформленні упаковки насіння соняшнику ТМ «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ та насіння соняшнику «ELITNE» смажене напису «ЕСО», не маючи дозвільних документів, сертифікатів, виданих уповноваженими органами та які підтверджують, що його продукція дійсно відповідає властивостям екологічної продукції.

- (44) У зв'язку з тим, що на упаковці Продукції зазначено неправдиву інформацію – напис «ЕСО», це могло вплинути на наміри споживачів стосовно придбання Продукції ФОП Фіцай Ю.І. саме як продукції, яка має відповідні екологічні властивості.
- (45) Отже, дії ФОП Фіцай Ю.І. щодо оформлення обраним способом споживчої упаковки насіння соняшнику ТМ «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ та насіння соняшнику «ELITNE» смажне з написом «ЕСО» містять ознаки порушення, передбаченого статтею 15¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді поширення на упаковках Продукції інформації, яка є неправдивою через спосіб її викладення, що може ввести в оману споживачів щодо її характеристик.
- (46) Повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей про характеристики продукції через розміщення на упаковці Продукції інформації таким способом могло вплинути на наміри споживачів щодо придбання Продукції та набуття ФОП Фіцай Ю.І. більш вигідного становища порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які діють на відповідному ринку.
- (47) Отже, ФОП Фіцай Ю.І. міг посилити конкурентну позицію та отримати неправомірні переваги в конкуренції не завдяки власним досягненням, а шляхом поширення неправдивих відомостей щодо характеристик Продукції.
- (48) У зв'язку з викладеним та враховуючи, що в Комітеті відсутня інформація про надходження звернень щодо випадків введення в оману споживачів Продукції виробництва ФОП Фіцай Ю.І. щодо екологічних характеристик Продукції та інформація, яка б свідчила, що дії ФОП Фіцай Ю.І. призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, завдали значних збитків окремим особам чи суспільству, ФОП Фіцай Ю.І. надаються обов'язкові для розгляду рекомендації.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає фізичній особі – підприємцю Фіцаю Юрію Івановичу такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії щодо використання фізичною особою – підприємцем Фіцаєм Юрієм Івановичем на споживчій упаковці насіння соняшнику торговельної марки «ГОРОБЧИК» ЗАКАРПАТСЬКИЙ та насіння соняшнику «ELITNE» смажене напису «ЕСО», які містять ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, та утриматися від вчинення подібних дій у подальшому.

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Антимонопольний комітет України у десятиденний строк з дня їх отримання.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Головуючий –
перший заступник Голови Комітету –
державний уповноважений

М. НІЖНИК